

Hollands vogelpalet

Halverwege de jaren '70: voor een bruiloft in de familie geldt een dresscode. Bruin en geel. Dus verschijn ik in bruin safaripak met geel overhemd. Met ritssluiting, die omzoomd wordt door een brede groene strook. Die voorkomt dat ik een (door mij indertijd gehate) stropdas zou moeten dragen. Het was een kleurkeuze, waarmee ik moeiteloos in elke vogelgids zou kunnen worden opgenomen als geelbuikvink. Want afgezien van de 'niet-kleuren' wit, zwart en grijs overheersen in onze vaderlandse vogelwereld vooral de kleuren groen, geel en bruin. Wie heeft zich nooit geel en groen geërgerd over een onherkenbaar klein vogeltje met dat palet van bruin, olijfgroen en spoorstijl geel: Wat kunnen die op elkaar lijken!

Carel de Vink

Groenling, groene specht en groenpootruiter. Zeldzamer zijn de groene fitis en de groene bijener. In tegenstelling tot de plantenwereld telt onze avifauna maar een bescheiden hoeveelheid geheel groene soorten. Nieuwkomers zoals halsband- en monniksparkiet even buiten beschouwing gelaten. In het verenkleed van bladkoning, goudhaan en de kop van een aantal eendensoorten duikt de groene kleur ook op. Daarnaast vinden we de kleur ook terug in combinatie met gelig bruin bij diverse soorten vinkachtigen en kleine zangertjes. Vooral die laatste groep kent een eindeloze variatie van minieme verschillen, zelfs per individu: de ene fitis oogt groener dan de andere... Bruin overheerst bij onze vogels. Opvallend genoeg niet in de naamgeving. Die beperkt zich tot bruine kiekendief en zeldzaamheden, zoals bruine boszanger, bruine klauwier en bruinkeelortolaan. Veel 'bruintjes' worden gesierd (nou ja...) met de betiteling 'grauw'. Grauwe gors, grauwe gans, grauwe klauwier, enz. De naamgeving suggereert meer saaiheid dan de werkelijkheid van bruin, beige en wit of grijs. Dat de purperreiger vooral bruin is, en niet paarsblauw als de purperkoet, valt lastig uit te leggen. Dat bruin naar goud kan neigen, heeft Rembrandt prachtig op doek vastgelegd met zijn afbeelding van een roerdomp.

Bruin is in veel biotopen de ideale schutkleur. Misschien nog wel meer dan groen, doordat bruin in alle seizoenen het landschap kenmerkt. Vaak tussen het bladgroen en de pracht van allerlei bloei. Soms tussen het zwart van de aarde en kaal hout. Bruin past in alle gebieden. Zeevogels kleuren bruin in hun jeugdkleed, evenals de meeste zoetwater- en

weidevogels. Broedende vogels profiteren van het dempende effect van bruin: de eendenvrouwtjes, kemphenetjes, vrouwelijke gorzen en vinken neigen naar een aardbruin verenkleed, terwijl de mannetjes een uitbundiger verentooi dragen. Bruin stelt vogels in staat om te versmelten met riet (baardman, roerdomp, waterral), met schors (nachtzwaluw, ransuil, boomkruiper) en de bodem (patrijs, wulp, veldleeuwerik). Een invallende houtsnip is vaak niet meer terug te vinden, al denk je op de vierkante decimeter zeker te weten waar de vogel zich bevindt. Opvallend is dat onze fraaiste zangers merendeels bruinachtige veren dragen. Alsof de zang de 'kleurloosheid' moet compenseren: óf je valt op door kleur (pauw, goudvink) óf door je zang (nachttegaal, zwartkop, boomleeuwerik). Natuurlijk zijn er vogels die beide hebben, zoals de wiewaal met zijn welluidende roep (maar zwakke zang) en de ijsvogel met zijn helder fluitende roep. Maar er zijn er ook die beide moeten ontberen: alle bruine ganzen, maar ook zwijgzame soorten, zoals de grote trap, die dit compenseert met een boeiende balts. Op een of andere manier zijn de behoefte om op te vallen door zang, kleur of balts, en het vermogen om weg te schuilen voor gevaar elkaars tegenpool, waar iedere soort op een eigen manier mee om moet gaan.

Geel is meer de kleur van fijne details. Natuurlijk overheerst deze kleur in het verenkleed van de (grote) gele kwikstaart, sijs, wiewaal en enkele gorzen. Vrijwel altijd is dit in combinatie met minder felle kleuren. Vaker is geel het puntje op de i: bij goudhaan, bij groenling en putter, groene specht en sijs.

Bij diverse mezen en bijvoorbeeld spotvogel en fluitier zien we geel gecombineerd met groen of bruin. Daarbij valt op dat het contrast bij de mezen groter is dan bij de zangers van bos en struikgewas.

Een vogel bij wie het geel er bijna afspat, is de bij ons uiterst zeldzame bijeneter. De gele keel flonkert te midden van on-Europese kleurenpracht. Gooi- en Vechtstreek ziet nog steeds uit naar een broedgeval van deze vliegende edelsteen.

Groen is vooral de overheersende kleur bij een aantal kleintjes. Bruin is opvallend ruim vertegenwoordigd onder steltlopers, eenden en roofvogels. Groen beperkt zich bij hen tot details: de kop van eenden (bij de woerden) en enkele snavels en poten. Geel komt bij hen terug in de poten en snavels van soorten zoals wilde zwaan en geelpootruiter, of als iriskleur bij bijvoorbeeld havik en diverse uilen. Heel verrassend is de gele kop van de volwassen jan

van gent, evenals het geel in de kop en aan de onderstaart van een aantal talingsoorten. Soms is een klein toefje geel al veel: de gele oogring van kleine plevier en merelman, de gele snavelband bij mannetje ijseend, het kopkammetje van man smient: ze zijn stuk voor stuk van hoog esthetisch gehalte. Evenals het 'gouden' pluimpje van de geoorde fuut in prachtkleed. Doe ik de geelsnavelduiker hier te kort als ik hem alleen maar even terloops noem?

Als laatste uit de etalage van gele sieraden vraag ik aandacht voor de pestvogel. Een smal eindbandje aan de staart en een gele kartelstrook op de vleugel maken het beeld compleet van een vogel, die met zoveel fraaie elementen is opgesierd, dat je bijna zou vergeten dat hij, geheel in stijl met de meeste Europese vogels, overheersend bruin is. Missing color: groen!

